
**DRŽAVNO TEKMOVANJE
V ZNANJU SLOVENSKEGA JEZIKA
ZA VODNIKOVO PRIZNANJE**

**Tekmovalna pola za 3. letnik gimnazije
10. april 2026**

Izhodiščna besedila najdete v prilogi. Na prilogo ne pišite rešitev, saj se ta ne bo skenirala in ocenjevalcem ne bo vidna.

Če se zmotite, napačen odgovor prečrtajte in poleg zapišite novega. Odgovori naj bodo pravopisno in slovnično pravilni. Nejasni in nečitljivi odgovori ter odgovori z verzalkami (samo velikimi črkami) se točkujejo z nič točkami. Negativnih točk ni. Pišite s kemičnim svinčnikom ali z nalivnim peresom in ne uporabljajte korekturnih sredstev.

Čas pisanja je 90 minut.

Število možnih točk: 75

Sklop A

1.1 Izpišite napačne podatke in jih zamenjajte s pravilnimi.	6 točk
---	---------------

Kam so se zatekli Metodovi učenci? Po letu 787 se je z izgonom Metodovih učencev tradicija slovanskega bogoslužja prenesla na dve južnoslovenski ozemlji: v Slavonijo in panonsko področje današnjega slovenskega ozemlja, kjer se je razvila svojevrstna tisočletna glagoljaška tradicija, in v Moldavijo, od koder se je razširila še k Srbom in dalje na vzhod k vzhodnim Slovanom.

NAPAČNI PODATEK	PRAVILNI PODATEK

1.2 Obkrožite črko pred pravilnimi trditvami.**5 točk**

1. V Stiškem rokopisu (1428) so zaradi zapisovalca neslovenskega slovanskega porekla poznane:
 - a) ruske prvine.
 - b) poljske prvine.
 - c) češke prvine.
 - č) hrvaške prvine.
2. Trubar je zavračal uvajanje hrvaških besed v slovenščino predvsem zaradi:
 - a) političnih razlogov.
 - b) verskih razlogov.
 - c) načela razumljivosti.
 - č) ekonomskih razlogov.
3. Sebastijan Krelj je želel uveljaviti:
 - a) popolno hrvatizacijo.
 - b) zgledovanje po stari cerkveni slovaščini.
 - c) odpravo deležnikov.
 - č) germanizacijo besedja.
4. Ilirizem se je na Slovenskem najmočneje razvil:
 - a) na Primorskem.
 - b) na Koroškem in Štajerskem.
 - c) v Prekmurju.
 - č) v osrednji Kranjski.
5. Rusizmi so se v 19. stoletju širili zlasti prek:
 - a) cerkvenih rokopisov.
 - b) publicistike.
 - c) slovaropisja.
 - č) ljudskih pesmi.

1.3 Obkrožite črko pred napačnima trditvama.**4 točke**

- a) Slovanske jezike na podlagi izgovora besede sestra uvrščamo med satemske jezike.
- b) Praslovanščino lahko rekonstruiramo s primerjalno metodo.
- c) Stara cerkvena slovanščina je prvi slovanski knjižni jezik.
- č) Stara cerkvena slovanščina se je zapisovala v latinici.
- d) Papež Hadrijan II. je Konstantinu in Metodu uradno odobril slovansko liturgijo.

Zapišite popravek napačnih trditev.

Prostor za nalepko s
šifro

1.4 Podatke iz prvega stolpca povežite z razlago v drugem stolpcu, tako da podatku v prvem stolpcu pripišete ustrezno številko iz drugega stolpca. **4 točke**

A Rastislav _____	1 nasprotovanje slovanskemu bogoslužju
B Ciril (Konstantin) _____	2 pobuda za slovansko bogoslužje na Velikomoravskem
C Wiching _____	3 prvi prevodi evangelijev v slovanski jezik
Č srbska redakcija cerkvene slovanščine _____	4 menih
D hrvaška redakcija cerkvene slovanščine _____	5 glagolica
E črnorizec _____	6 cirilica

1.5 V povedi odgovorite na vprašanja.

6 točk

- Kaj pomeni zapis z zvezdico (na primer pslov. *sъto).

- Zakaj je Konstantin zapisal: »Ne pada li dež od Boga na vse enako? Ali sonce ne sije na vse? Mar ne dihamo zraka vsi enako?«

- Kako je ilirizem vplival na to, kakšno pisavo danes uporablja slovenščina?

Sklop B

2.1 Preberite izhodiščno besedilo in v povedi zapišite, s katerim namenom je bilo tvorjeno.	2 točki
--	----------------

2.2 Zapišite dve področji Orešnikovega delovanja, ki sta povezani s splošnim jezikoslovjem.	2 točki
--	----------------

2.3 Iz spodnjih povedi izpišite prislove in razložite njihovo vsebinsko vlogo v povedi.	6 točk
--	---------------

Bralce bo morda presenetila za znanstveno monografijo nenavadna izbira naslova – Čiv, čiv, še vedno sem živ. In čemu tak naslov monografije? Ker naj bi profesor Orešnik pogosto prav s temi besedami šaljivo odgovoril na preprosto vprašanje o tem, kako se počuti.

PRISLOVI	VSEBINSKA VLOGA IZPISANEGA PRISLOVA V POVEDI (kaj izraža)

2.4 Vprašalna poved v izhodiščnem besedilu <i>In čemu tak naslov monografije?</i> ter odgovor nanjo se vsebinsko ne ujemata. Odpravite vsebinsko neujemanje. (Popravite vprašanje ali odgovor.)	2 točki
--	----------------

Prostor za nalepko s šifro

2.5 Predložnim zvezam pripišite sklon samostalnika, na katerega se veže predlog.

2 točki

SKLON SAMOSTALNIKA

z obravnavo podatkov

iz slovenskega jezika

k razvoju jezikoslovne teorije

za nadaljnji razvoj jezikoslovja

2.6 Podčrtajte ustrezne navedbe v trditvi in jih razložite ob besedni zvezi k razvoju jezikoslovne teorije in tudi terminologije v slovenščini.

3 točke

Predlog v izpisani besedni zvezi izraža *priredno/podredno* razmerje med *stavki/besedami*, veznik pa *priredno/podredno* razmerje med besedami.

Razlaga:

2.7 Prislovno zvezo v prvi povedi zamenjajte s predložno besedno zvezo, prislovno zvezo v drugem primeru pa s sopomensko (prav tako knjižno) besedno zvezo.

3 točke

Bili so tako ali drugače povezani z Orešnikom. _____

Drugim je pomagal »mного več«, kot je vedel«. _____

- Odvisni stavek v drugi povedi preoblikujte tako, da bo slogovno ustrežnejši.

Sklop C

3.1 V spodnjem besedilu je 14 jezikovnih oz. pravopisnih napak. Popravite jih.	7 točk
---	---------------

V letu 2026 na slovenskem obeležujemo pomembne literarne obletnice, med katerimi so tudi tri sto letnice – 100. obletnica rojstva Lojzeta Krakarja in 100 letnica smrti pesnika Krasa Srečka Kosovela ter pisateljice Zofke Kveder, Cankarjeve sodobnice.

Lojze Krakar (1926 – 1995) je bil izjemen pesnik, publicist, avtor, urednik, prevajalec, profesor slovenščine... Rodil se je 21. februarja, na dan, ko praznujemo mednarodni dan maternega jezika v Semiču v Beli Krajini. Literarno-zgodovinska veda ga največkrat umešča med Intimiste.

V spomin na znamenitega rojaka so Semičani v sklopu Krakarjevega leta pripravili več dogodkov, med katerimi je bila izpostavljena predstavitev knjige *Od tebe dalje štejem svoje dni*. Knjiga je izšla pod okriljem Mladinske knjige in prinaša preplet 100 Krakarjevih pesmi in širokega nabora fotografij pesnikovega vnuka Voranca Vogla, ki letos praznuje 30-letnico njegove fotografske kariere. Gre za čudovito impresivno knjigo, ki na 320. straneh vzpostavlja dialog ne le med dedom in vnukom, temveč tudi med literaturo in fotografijo, ter med dvema časovnimi obdobji.

(Prirejeno po: Pia Prezelj: Svetovljanski duh dečka s kmetije nad Semičem. Delo, 21. februarja 2026. Rubrika Kultura.)

3.2 Preberite poved, zapisano kot odvisni govor. Smiselno jo pretvorite v premi govor s spremnim stavkom v sredini.	3 točke
--	----------------

Voranc Vogel je dejal, da sta si ustvarjalna postopka pesnjenja in fotografiranja bliže, kot bi si mislil, saj oba zaznamuje večno vračanje k enakemu.

Prostor za nalepko s
šifro

3.2 Rešite nalogo.

5 točk

a) Tvorite osebni lastni imeni za prebivalca

- Krasa: _____,

- Semiča: _____.

b) Napišite vrstna pridevnika iz lastnih imen:

- Kras: _____,

- Semič: _____.

c) Napišite svojilni pridevnik iz imena za prebivalca Krasa:

- Krasa: _____.

SKLOP Č

4. Preberite besedilo 2 v prilogi in napišite komentar.

15 točk

NAVODILO

Na osnovi prebranega besedila in svojega znanja o stari cerkveni slovanščini navedite vsaj tri dejstva o tem jeziku. Opredelite se do avtoričine trditve, da je stara cerkvena slovanščina »mogočna simfonija /.../«, in svoje mnenje utemeljite vsaj z dvema argumentoma.

Ovrednotite pomen raziskovanja in poznavanja stare cerkvene slovanščine v današnjem času in svoje mnenje utemeljite. Besedilo ustrezno členite in izberite naslov, tako da boste v njem izpostavili problemskost obravnavane tematike. Komentar naj obsega najmanj 100 besed.

PRILOGA

Sklop B

Besedilo 1

Ob 90-letnici rojstva jezikoslovca Janeza Orešnika

Janez Orešnik, slovenski jezikoslovec, univerzitetni pedagog in akademik, je bil redni profesor na Oddelku za primerjalno in splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in njegov predstojnik od 1990 (s presledki) do 2010. Od začetka šestdesetih let 20. stoletja je predaval primerjalno slovnico germanskih jezikov, po letu 1990 pa predvsem splošno jezikoslovje, ki ga je vpeljal kot poseben študij na Filozofski fakulteti, in raziskoval splošnojezikoslovne teme s poudarkom na prispevku slovenščine k reševanju jezikoslovnih vprašanj.

Ob 90-letnici njegovega rojstva je izšla znanstvena monografija *Čiv, čiv, še sem živ: jezikoslovne študije v spomin profesorju Janezu Orešniku* (uredila Tatjana Marvin Derganc, 2025). Sestavljena je iz petindvajsetih znanstvenih prispevkov strokovnjakov, ki so bili tako ali drugače povezani z Orešnikom, saj je v svoji dolgi karieri mnogim pomagal »mного več, kot je vedel«. Slednje je že v uvodniku skozi osebno izkušnjo zapisal Sašo Živanović, tedanji predstojnik Oddelka za primerjalno in splošno jezikoslovje. Monografija vključuje dela z vseh krovnih jezikoslovnih področij. Nekateri prispevki se neposredno navezujejo na tematike, ki jih je na svoji bogati jezikoslovni poti razvijal prof. Orešnik: naravna skladnja, glagolski vid, udeleženske vloge, jezikovno svetovanje in skrb za slovenščino. Drugi se osredotočajo na tematike, ki jim je profesorjevo raziskovalno delo služilo kot navdih in spodbuda. Z obravnavo podatkov iz slovenskega jezika pomembno prispevajo k razvoju jezikoslovne teorije in tudi terminologije v slovenščini, saj s tem postavljajo znanstveno-strokovne temelje za nadaljnji razvoj jezikoslovja.

Bralce bo morda presenetila za znanstveno monografijo nenavadna izbira naslova – *Čiv, čiv, še vedno sem živ*. In čemu tak naslov monografije? Ker naj bi profesor Orešnik pogosto prav s temi besedami šaljivo odgovoril na preprosto vprašanje o tem, kako se počuti.

Ugledni jezikoslovec je umrl 1. aprila 2014, devetdeset let pa bi dočakal 12. decembra 2025. Da je njegova zapuščina izjemna, med drugim dokazuje dolg seznam njegovih uspešnih »mentorirancev«, prejel pa je tudi več nagrad, med drugim zlati znak za zasluge Republike Slovenije in Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

(Prirejeno po: Wikipedija; Ajda Vodlan: *Čiv, čiv, še sem živ*. Bukla, 2025)

Sklop Č

Besedilo 2

Besedilo 2

A kljub grobemu nasprotovanju nemškega duhovništva in pritlehnim poskusom očrnitve dela svetih apostolov so slovanski zanesenjaki še pred oblikovanjem drugih slovanskih jezikov v popolnosti uspeli. Resda je bilo delovanje Cirila in Metoda na Velikomoravskem in v Panoniji grobo zatrto, a so imeli njuni učenci vseeno dovolj zamaha, znanja, Slovani na splošno pa dovolj poleta in želje, da se je njuno poslanstvo dolga stoletja nadaljevalo na drugih slovanskih območjih.

/.../

Stara cerkvena slovanščina zatorej ni bila zgolj bežna, poskusna budnica slovanske pismenosti, ampak mogočna simfonija ... veličasten in zrel izdelek, ki je postavil trdno osnovo za razvoj slovanske pismenosti. Slovani so tako iz bogate tradicije cerkvenoslovanskega knjižnega ustvarjanja gradili svojo samozavest o kultiviranosti in primernosti slovanskih jezikov za oblikovanje knjižnih različic jezikov in hkrati črpali zavest, da so tudi slovanski jeziki zmožni zaobjeti vse zvrsti jezikovne dejavnosti, ne le v okviru pogovornega jezika in narečij, a tudi za izražanje najglobljih osebnih čustvovanj in podajanje znanstvenih izsledkov ...

(Vir: Vanda Babič: Stara cerkvena slovanščina – ne mati, ampak mogočna sestra. Slovenski jezik med slovanskimi jeziki 2021, Zbornik slavističnega društva Slovenije 31.

<https://zdsds.si/literatura-za-drzavno-tekmovanje-v-znanju-slovenskega-jezika-za-vodnikovo-priznanje/>)